Werkwijzer: Meewerkvergoeding bij het verspreiden van bagger

1. Ontvangstplicht

Met de ontvangstplicht, die is vastgelegd in art. 5.23 lid 2 van de Waterwet worden rechthebbenden van gronden grenzend aan een watergang verplicht om baggerspecie te ontvangen op het perceel.
De ontvangstplicht geldt voor bagger die:

- Vrijkomt bij regulier onderhoud van de aangrenzende watergang, dat door of in opdracht van het Hoogheemraadschap van Rijnland wordt uitgevoerd (het op onderhoudsdiepte brengen van de watergang);
- Voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen voor verspreiding.

Vanaf 2010 is bij de uitvoering van baggerwerk in opdracht van Rijnland gewerkt met een ontvangstvergoeding. Het betreft een financiële compensatieregeling die door Rijnland wordt toegepast bij het opleggen van de ontvangstplicht voor baggerspecie. Deze regeling geldt alleen voor particuliere perceeleigenaren waar daadwerkelijk bagger op het land verspreid wordt.

De verenigde vergadering heeft in 2019 bij de actualisatie van de baggernota besloten om deze werkwijze te continueren.

2. Waar en wanneer maakt Rijnland gebruik van de ontvangstplicht

De wettelijke ontvangstplicht geldt voor percelen die grenzen aan de te baggeren watergang. Ook voor percelen die van de watergang gescheiden worden door een weg, pad of ander obstakel geldt de ontvangstplicht.

Rijnland maakt gebruik van deze ontvangstplicht op die plekken, waar er sprake is van voldoende geschikte ruimte om de baggerspecie daadwerkelijk te verspreiden.

Tegen ontvangstplichtige landeigenaren/gebruikers die de bagger wel kunnen ontvangen, maar niet willen meewerken, kunnen gerechtelijke stappen worden ondernomen door de afdeling Handhaving van Rijnland.

2.1 Wanneer is er sprake van voldoende geschikte ruimte?

De strook langs de watergang moet breed genoeg zijn om de vrijkomende bagger uit de aangrenzende watergang te ontvangen. Rijnland gaat er van uit dat de laag natte bagger op het land maximaal 25 cm dik mag zijn. Als er meer bagger vrijkomt dan met een laagdikte van 25 cm op de beschikbare ruimte verspreid kan worden, zal de resterende bagger, binnen de wettelijke mogelijkheden, naar een locatie elders moeten worden gebracht.

2.3 Wordt altijd aan de ontvangstplicht vastgehouden?

Er zijn situaties waarin het onmogelijk, ongunstig of ongewenst is om aan de ontvangstplicht vast te houden. Deze situaties laten zich hieronder als volgt omschrijven (niet uitputtend):

2.3.1 Eenzijdig verspreiden

Soms is het efficiënter is om vanaf één kant te werken en de gehele te baggeren laag eenzijdig te verspreiden. Meestal is dit baggerspecie van de overzijde van de watergang maar dit kan ook baggerspecie zijn van de linker- of rechterzijde van het aangrenzende perceel. Als de ontvanger niet ontvangstplichtig is voor deze bagger kan dit alleen als de betreffende ontvanger vrijwillig bereid is om meer bagger te ontvangen dan waartoe hij wettelijk verplicht is. Het ontvangen van meer baggerspecie betekent ook het ontvangen van een hogere vergoeding. Dit principe is ook van toepassing in die gevallen waar er

geen mogelijkheid is om op delen van de aan de watergang grenzende percelen de vrijkomende bagger te verspreiden.

2.3.2 Fysieke beperking
Percelen met fysieke beperkingen zoals o.a. siertuinen, wegverhardingen, sportvelden, bebouwing of de teelt van meerjarige gewassen zijn niet geschikt voor de verspreiding van bagger. Hier is geen sprake van geschikte ruimte en ziet Rijnland af van het effectueren van de ontvangstplicht en gaan we op zoek naar alternatieven. Dit is met name het geval binnen het stedelijk gebied. Daarom ziet Rijnland af van het verspreiden van bagger op particulier terrein, binnen de CBS bebouwingscontouren, tenzij de eigenaar aangeeft de bagger te willen ontvangen. Dan is er sprake van vrijwillige ontvangst met vergoeding.

2.3.3 Percelen met een natuurdoelstelling
Percelen waarvoor subsidies zijn toegekend voor (agrarisch) natuur- of landschapsbeheer en percelen met een botanische doelstelling zijn in principe niet uitgezonderd van de ontvangstplicht. Echter wordt met de beheerders van deze percelen naar mogelijke alternatieven gekeken voor de verspreiding van baggerspecie. Het uitgangspunt blijft hierbij nog wel dat indien dit tot eventuele meerkosten leidt deze gedragen moeten worden door de ontvangstplichtige.

2.3.4 Voedselveiligheid i.r.t. verspreiden van baggerspecie
In die gevallen waarbij door de ontvanger van de baggerspecie onderbouwd wordt aangegeven dat de ontvangst van baggerspecie, ondanks dat deze aan de kwaliteitseisen voor het verspreiden op de landbodem voldoet, aflevergaranties vanuit andere wettelijke kaders teniet doet, zal er nadere afstemming plaatsvinden. Hierbij moet gedacht worden aan eisen die vanuit de voedsel en warenwetgeving worden gesteld. Het uitgangspunt bij deze afstemming is dat er gezamenlijk gekeken wordt naar andere opties (bijvoorbeeld andere percelen) om de baggerspecie te kunnen verspreiden of elders te bestemmen. De meewerkvergoeding kan dan ingezet worden om eventuele meerkosten van de alternatieve bestemming te compenseren.

2.3.5 Waterkeringen
Als waterkeringbeheerder heeft Rijnland activiteiten verboden die een bedreiging vormen voor het waterkerend vermogen en stabiliteit van een waterkering. Deze ge- en verboden zijn opgenomen in "De keur van het hoogheemraadschap van Rijnland 2020 en de bijbehorende Uitvoeringsregels. De hierin opgenomen bepalingen gaan boven de ontvangstplicht.

2.3.6 Risicovolle overstorten en lozingspunten awzi’s
De verwijderde baggerspecie nabij risicovolle overstorten en lozingspunten van Rijnlandse AWZI’s (250 meter aan weerszijden en, indien er sprake is van een duidelijke stromingsrichting, 500 meter stroomafwaarts) wordt niet verspreid. Deze specie dient te worden afgevoerd naar een depot of verwerkingslocatie.

2.3.7 Projectgebonden afwegingen
Bovenstaande voorbeelden zijn niet onuitputtelijk. Op projectniveau kan besloten worden om, ondanks het beschikbaar hebben van voldoende geschikte ruimte af te zien van het verspreiden van de vrijkomende baggerspecie. Aanleiding hiervoor kan zijn dat de te verspreiden hoeveelheden zo gering zijn dat afvoeren gelijktijdig met de niet-verspreidbare baggerspecie goedkoper is. Of in het omgekeerde geval dat wanneer de te verspreiden hoeveelheden dusdanig groot zijn dat er voor slechts een deel van de baggerspecie voldoende ruimte is om te verspreiden en dat de uitvoeringskosten daarmee duurder worden.

Ook kan er sprake zijn van situaties waarbij er wel voldoende geschikte ruimte is om baggerspecie te verspreiden maar de bereikbaarheid van het betreffende perceel/de betreffende percelen in combinatie met de gewenste uitvoeringstechniek is slecht of ondoenlijk. Ook in deze situaties kan Rijnland dan wel de aannemer (afhankelijk van de

contractvorm) besluiten om af te zien van het verspreiden van baggerspecie en een alternatieve oplossing te zoeken. De kosten hiervan komen in het geval van particulier eigendom voor rekening van Rijnland dan wel de aannemer (afhankelijk van de gekozen contractvorm).

2.4 Hoe te handelen wanneer overheden ontvangstplichtig zijn?

Met sommige gemeenten zijn afspraken gemaakt over de afzet van de baggerspecie vanuit stedelijk gebied. Deze afspraken zijn leidend bij het uitvoeren van baggerwerkzaamheden in de betreffende stedelijke gebieden. Voor een nadere specificering van de afspraken dienen de met de betreffende gemeente gesloten overeenkomsten geraadpleegd te worden.

In de situatie waarin geen specifieke afspraken zijn gemaakt en waarin overheden eigenaar zijn van de aangrenzende percelen wordt de ontvangstplicht geëffectueerd, ongeacht of het stedelijk gebied of landelijk gebied betreft. Onder effectueren wordt verstaan:

- hetzij daadwerkelijk verspreiden van de baggerspecie op het aangrenzende perceel bij voldoende geschikte ruimte:
- hetzij afvoeren en de meerkosten tov verspreiden in rekening brengen bij de desbetreffende overheid;
- hetzij op een door de betreffende overheid beschikbaar gestelde locatie een depot realiseren. De meerkosten t.o.v. verspreiden zijn voor rekening van de betreffende overheid.

Een combinatie van bovengenoemde opties is uiteraard ook mogelijk. De genoemde opties dienen in goed overleg met de betreffende overheid te worden besproken.

Aan overheden wordt bij verspreiding van baggerspecie **geen** meewerkvergoeding uitgekeerd. In de situatie waarin de betreffende overheid een of meerdere percelen grenzend aan een te baggeren watergang verpacht of verhuurd heeft aan een particulier geldt dat laatstgenoemde wel recht heeft op een meewerkvergoeding. Met de betreffende overheid die eigenaar is van de verpachte of verhuurde percelen worden voorafgaand aan het verspreiden afspraken gemaakt over de terugbetaling van deze kosten.

Voor de afbakening van het begrip overheden wordt verwezen naar bijlage 3 behorende bij deze werkwijzer.

3 Verspreiden van baggerspecie op andere percelen niet zijnde aangrenzende percelen

Er zijn situaties waarbij er volgens het wettelijk kader sprake is van verspreiden van baggerspecie maar waarbij er geen sprake is van ontvangsplicht. In deze gevallen is de vergoedingsregeling niet van toepassing maar is het aan de aannemer om met de ontvangende partij afspraken te maken over de te hanteren vergoeding. Hieronder staan de 2 meest voorkomende situaties benoemd.

3.1 Weilanddepots

Indien de hoeveelheid te verspreiden baggerspecie van een dusdanig volume is dat er sprake is van depotvorming dan geschiedt dit op basis van vrijwilligheid, de ontvangsplicht is dan niet van toepassing. Er is sprake van depotvorming indien de aangebrachte baggerspecie in een laagdikte groter dan 0,25 m wordt aangebracht en enkel door het opwerpen van wallen/kades op de plek blijft liggen waar aangebracht. In een dergelijke situatie zal ook altijd afstemming plaats moeten vinden met het bevoegd gezag over de benodigde ontheffingen dan wel vergunningen.

3.2 Verspreiden tot 10 km vanaf herkomstlocatie

Bij de eerstvolgende actualisatie van de Omgevingswet zal het worden toegestaan baggerspecie te verspreiden op basis van een afstandscriterium. Het wordt dan mogelijk om baggerspecie tot 10 km vanaf de herkomstlocatie te verspreiden. Hiervoor geldt

echter geen ontvangstplicht. Perceelseigenaren, van percelen die niet grenzen aan de betreffende watergang kunnen op basis van vrijwilligheid bagger ontvangen (mits verspreidbaar en mits niet verder gelegen dan 10 km vanaf de watergang). Op deze vorm van verspreiden is de meewerkvergoeding eveneens niet van toepassing.

4. Meewerkvergoeding

De vergoeding betreft een tegemoetkoming in de schade en overlast teneinde de medewerking van de ontvangstplichtige te stimuleren. De hoogte van de vergoeding betreft de uitkomst van een gestandaardiseerde berekeningsmethodiek, waarbij de vergoeding afhankelijk is van het type landgebruik waarop de baggerspecie wordt ontvangen, de hoeveelheid bagger per strekkende meter watergang, de benodigde strook en de daaruit voortvloeiende rekenbreedte.

De volgende type landgebruik worden onderscheiden:
- Grasland (weidegrond);
- Bouwland (alle andere landbouwgronden);
- Overig.

De meewerkvergoeding is ter compensatie van tijdelijke schade en is daarmee niet BTW-plichtig.

4.1 Hoe wordt de vergoeding berekend?

In tabel 1 zijn de vergoedingen per m^2 en per type landgebruik weergegeven.

Tabel 1. Gehanteerde tarieven meewerkvergoeding

grasland (€/m^2)	**bouwland** (€/m^2)	**overig** (€/m^2)
€ 0,55	**€ 0,31**	**€ 0,19**

Bovenstaande bedragen zullen eens in de 5 jaar na vaststelling door het college van D&H van de geactualiseerde werkwijzer (versie 6-12-2021), worden geïndexeerd. Of eerder indien daar aanleiding toe is.

De maximale laagdikte van natte bagger op het land is 25 cm. Voor 1 m^3 bagger is dus minimaal 4 m^2 land nodig. Uit peilingen weet Rijnland van tevoren ongeveer hoeveel bagger uit de watergang komt. Over de lengte waarover het perceel aan de watergang grenst wordt de benodigde strook land berekend (tabel 2).

Tabel 2. Vergoeding per benodigde strook grond

Staffel	**Hoeveelheid bagger (per meter watergang)**	**Benodigde strook**	**Vergoeding (per meter watergang**
1	0 – 0,5 m^3	Smaller dan 2 meter	Benodigde aantal m^2
2	0,5 – 1,25 m^3	2 - 5 meter	5 m^2
3	1,25 – 2,50 m^3	5 - 10 meter	10 m^2
4	2,50 – 5 m^3	10 - 20 meter	20 m^2
5	Meer dan 5 m^3	Breder dan 20 meter	Benodigde aantal m^2

Uit tabel 2 blijkt dat zowel bij geringe hoeveelheden als bij zeer grote hoeveelheden de hoogte van de vergoeding wordt gebaseerd op het exacte aantal benodigde m^2. In alle andere gevallen wordt het aantal m^2 uitgekeerd behorend bij de betreffende staffel (staffel 2, 3 en 4).

<u>Rekenvoorbeeld:</u>
- Lengte perceel: 500 meter
- Type landgebruik: grasland
- Hoeveelheid te verspreiden baggerspecie: 1000m^3

Benodigde strookbreedte bij tweezijdig verspreiden = 1000/2/0,25/500 = 4 m.

In dit voorbeeld zal er bij tweezijdig verspreiden uitgekeerd worden in de breedtestaffel 2 tot 5 meter voor grasland, te weten € 2.75 per strekkende meter aan beide zijden.

In het geval er sprake is van een vergoeding < € 50 wordt er geen overeenkomst gesloten en geen vergoeding uitgekeerd.

In die situaties waarbij het de voorkeur heeft om eenzijdig te verspreiden en de ontvanger is voor een deel van de baggerspecie niet ontvangstplichtig, maar wel bereid om deze bagger te ontvangen, dan is er ruimte om met de ontvanger vergoedingsafspraken te maken voor dat deel van de baggerspecie die niet onder de ontvangsplicht valt. Als uitgangspunt wordt hierbij gehanteerd dat voor het deel van de baggerspecie waarvoor geen ontvangsplicht een toeslag wordt geboden van 20% bovenop de standaard vergoeding. In de situatie waarbij er bij eenzijdig verspreiden geen sprake is van een hogere vergoedingsstaffel (dit kan voorkomen bij geringe hoeveelheden in staffel 1 en 2) wordt er automatisch uitgekeerd in de hogere staffel.

4.2 Bijzondere omstandigheden

In situaties waarbij bijzondere omstandigheden van toepassing zijn is er de ruimte om deze omstandigheden te betrekken bij het anders dan volgens de gestandaardiseerde methodiek de hoogte van de vergoeding te bepalen. Een en ander dient plaats te vinden op verzoek van de gebruiker(s) van het betreffende perceel dan wel percelen waarop verspreiding gaat plaatsvinden. Bijzondere omstandigheden zullen door de verzoeker voldoende gemotiveerd moeten worden.

Bij onduidelijkheid over de toepassing van de regeling in bijzondere gevallen of situaties laat Rijnland zich zo nodig bijstaan door een extern deskundige.

5 Af sluiten van een overeenkomst

Voor aanvang van het verspreiden van baggerspecie op aangrenzend perceel wordt een overeenkomst afgesloten.

De volgende twee situaties zijn te onderscheiden:

1) Rijnland sluit de overeenkomst met de grondgebruiker. Indien de grondgebruiker niet de eigenaar is van het perceel/de percelen dient ook de eigenaar akkoord te gaan.
2) De door Rijnland geselecteerde en gecontracteerde aannemer sluit de overeenkomst met de grondgebruiker. Indien de grondgebruiker niet de eigenaar is van het perceel/de percelen dient ook de eigenaar akkoord te gaan.

Voor beide situaties is een standaardovereenkomst en zijn bijbehorende algemene voorwaarden opgesteld.

Een gecontracteerde aannemer dient deze overeenkomst te gebruiken:

- Bijlage 1 Procesverbaal aannemer
- Bijlage 2 Standaardovereenkomst aannemer.

Uitgangspunt is dat je als gebruiker, niet zijnde de eigenaar in aanmerking komt voor een vergoeding wanneer je een betalende pachter of huurder bent. In de situatie wanneer een gebruiker enkel in het bezit is van een gebruikersverklaring (dit zijn gebruikers die veelal geen huur betalen maar mest op het betreffende perceel mogen uitrijden en daarvoor als tegenprestatie het land onderhouden) wordt in de af te sluiten overeenkomst opgenomen welke partij (eigenaar of niet betalende gebruiker) de vergoeding krijgt uitgekeerd. Uitgangspunt hierbij is dat slechts één partij de vergoeding krijgt en dat een eventuele verdeling onderling ook tussen partijen onderling geregeld moet worden. Indien deze afspraken bekend zijn voor het sluiten van de overeenkomst

kunnen deze als zodanig onderdeel uitmaken van de overeenkomst (de standaardovereenkomst dient in dat geval hierop te worden aangepast).

Voor wel betalende gebruikers is er een onderscheid tussen pacht en zogenaamde geliberaliseerde pacht. In het laatste geval is de pachtovereenkomst een redelijk los verband die per jaar opgezegd kan worden. De pachtsom is in die gevallen ook lager. Indien in de pachtovereenkomst geen andere afspraken zijn gemaakt tussen gebruiker en eigenaar geldt voor beide gevallen (pacht en geliberaliseerde pacht) dat de vergoeding wordt uitgekeerd aan de gebruiker. Het is aan de eigenaar en gebruiker om indien gewenst tot een nadere verdeling te komen en afspraken te maken indien binnen de periode waarop de vergoeding betrekking heeft er overdracht naar een andere gebruiker plaats vindt. Indien deze afspraken bekend zijn voor het sluiten van de overeenkomst kunnen deze als zodanig onderdeel uitmaken van de overeenkomst (de standaardovereenkomst dient in dat geval hierop te worden aangepast).

5.1 Maatwerk

Gedurende de gesprekken met de ontvangers van baggerspecie zullen allerlei uitvoeringsvarianten worden gevraagd dan wel voorgesteld. Indien deze maatwerkafspraken niet leiden tot een toename in de uitvoeringskosten en toegestaan zijn binnen de kaders van het besluit bodemkwaliteit kan hier gehoor aan worden gegeven. Deze specifieke afspraken moeten vervolgens wel worden toegevoegd aan de af te sluiten overeenkomst.

Andere wensen zijn niet uitonderhandelaar. Het is de ontvanger wel toegestaan om aanvullende afspraken met de aannemer te maken. De kosten die hier mee gemoeid zijn voor de eigenaar/gebruiker van het betreffende perceel. In het contract met de aannemer moet deze mogelijkheid en de kostendrager indien hier gebruik van wordt gemaakt duidelijk worden verwoord.